

Sygn. akt VU 257/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 stycznia 2018 roku

Sąd Rejonowy w Rybniku, V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSR Wiesław Jakubiec

Sędziowie/Ławnicy: -/-

Protokolant : starszy protokolant sądowy Izabela Niedobecka-Kępa

po rozpoznaniu w dniu 5 stycznia 2018 roku w Rybniku

na rozprawie

sprawy **P. J.**

przy udziale zainteresowanego ./.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o zasiłek chorobowy

na skutek odwołania **P. J.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 4 lipca 2017 roku

sygn. 340000/603/ (...)2017-KS nr sprawy (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zwalnia ubezpieczonego P. J. z obowiązku zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 6.742,39 zł (sześć tysięcy siedemset czterdzieści dwa złote 39/100),
2. oddala odwołanie w pozostałym zakresie.

Sygn. Akt V U 257/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 lipca 2017 roku, znak (...)2017-KS, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. pozbawił ubezpieczonego P. J. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 5 marca 2016 roku do 12 maja 2016 roku oraz zobowiązał go do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 6 742,39 zł.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż ubezpieczony we wskazanym okresie wykorzystywał zasiłek chorobowy w sposób niezgodny z przeznaczeniem wykonując pracę zarobkową, przez co utracił prawo do zasiłku i tym samym jest zobowiązany do zwrotu wypłaconego świadczenia. (vide: akta organu rentowego)

W odwołaniu ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji w całości. Podniósł, iż mimo, że wykonywał pracę zarobkową, nie wykorzystywał zwolnienia niezgodnie z przeznaczeniem, gdyż na zwolnieniu widniała adnotacja „chory może chodzić”. Co więcej, wykonywana praca była sporadyczna i wymuszona okolicznościami. Wskazał, że znajduje się w trudnej sytuacji materialnej a także iż nie można żądać od niego zwrotu świadczenia z uwagi na brak złej woli. (vide: k. 2-4)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując wcześniejsze twierdzenia. (vide k.: 9)

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczony P. J. od dnia 1 czerwca 2007 roku zatrudniony był w firmie (...) Sp. z o.o. w R.. W okresie m. in. od 26 lutego 2016 roku do 12 maja 2016 roku był niezdolny do pracy z powodu choroby, w związku z czym zakład pracy za okres od 26 lutego 2016 roku do 4 marca 2016 roku dokonał wypłaty wynagrodzenia za okres choroby, zaś za okres od 5 marca 2016 roku do 12 maja 2016 roku wypłacił ubezpieczonemu zasiłek chorobowy.

W trakcie orzeczonej niezdolności do pracy, w tym także w trakcie pobierania zasiłku chorobowego w okresie od 5 marca 2016 roku do 30 kwietnia 2016 roku ubezpieczony świadczył pracę w wymiarze 1/2 etatu na mocy zawartej umowy ze Służbami Komunalnymi Gminy L., za co otrzymał wynagrodzenie. Praca ta polegała na paleniu w piecu w budynku komunalnym Gminy L., w którym ubezpieczony jednocześnie zamieszkiwał. Wskazane czynności ubezpieczony wykonywał średnio trzy razy w tygodniu.

Ubezpieczony nie został pouczony przez pracodawcę ani przez organ rentowy o braku prawa do zasiłku chorobowego w przypadku wykonywania pracy.

Decyzją z dnia 4 lipca 2017 roku, znak (...) -2017-KS, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. pozbawił ubezpieczonego P. J. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 5 marca 2016 roku do 12 maja 2016 roku oraz zobowiązał go do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 6 742,39 zł. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż ubezpieczony we wskazanym okresie wykorzystywał zasiłek chorobowy w sposób niezgodny z przeznaczeniem wykonując pracę zarobkową, przez co utracił prawo do zasiłku i tym samym jest zobowiązany do zwrotu wypłaconego świadczenia.

Dowód: decyzja ZUS z dnia 4 lipca 2017 roku, znak (...) -2017-KS, zestawienie zaświadczeń ubezpieczonego z dnia 6 czerwca 2017 roku, pismo (...) w L. z dnia 12 czerwca 2017 roku – akta organu rentowego, umowa o pracę z dnia 4 stycznia 2016 roku k. 5, przesłuchanie ubezpieczonego k. 30v

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci ww. dokumentów, których prawdziwości strony nie kwestionowały oraz w oparciu o dowód z przesłuchania stron ograniczony do przesłuchania ubezpieczonego, który wraz z dowodami z dokumentów tworzy spójny i logiczny obraz przedstawiający stan faktyczny sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Jak stanowi przepis art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2010 r. Nr 77, poz. 512 j.t. ze zm.) zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego.

Zgodnie z treścią art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa z dnia 25 czerwca 1999 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 1368 ze zm.) ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia.

Zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą, wykonywanie (każdej) pracy zarobkowej, niezależnie od jej wpływu na stan zdrowia ubezpieczonego, stanowi samodzielną przesłankę utraty prawa do zasiłku chorobowego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2013 r., sygn. I UK 606/12).

W okresie orzeczonej niezdolności do pracy, w tym także w okresie, za który ubezpieczonemu wypłacono zasiłek chorobowy, tj. od dnia 5 marca 2016 roku do 30 kwietnia 2016 roku ubezpieczony świadczył pracę zarobkową na rzecz Służb (...) Gminy L.. Tym samym, wypełnił przesłankę uzasadniającą utratę prawa do zasiłku chorobowego za okres od 5 marca 2016 roku do 12 maja 2016 roku. Bezzasadne są zarzuty ubezpieczonego, iż powinien utracić prawo do zasiłku jedynie za okres do 30 kwietnia 2016 roku, gdyż tylko do tej daty związany był z (...) umową o pracę. Zgodnie z przywołanymi przepisami ubezpieczony wykonujący pracę zarobkową traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia. Jedno z wystawionych zwolnień lekarskich obejmowało ciągły okres od 29 kwietnia 2016 roku do 12 maja 2016 roku, w związku z czym uzasadniona jest utrata prawa do zasiłku za cały okres objęty wskazanym zwolnieniem, aż do 12 maja 2016 roku. Brak jest przesłanek uzasadniających stwierdzenie, iż wykonywana przez ubezpieczonego praca miała charakter sporadyczny – ubezpieczony wykonywał pracę regularnie, kilka razy w tygodniu. Fakt, iż nie było innych osób uprawnionych do obsługi pieca oraz, że ubezpieczony zamieszkiwał w obsługiwanym budynku pozostaje bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy z uwagi na brak incydentalnego charakteru aktywności zawodowej ubezpieczonego.

Jak stanowi przepis art. 84 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 963 ze zm.) osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11.

Na podstawie art. 84 ust. 2 ustawy systemowej, za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się: 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania; 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

W orzecznictwie dotyczącym problematyki zwrotu nienależnie pobranych świadczeń słusznie przyjmuje się, że organ rentowy może domagać się zwrotu nienależnie pobranego świadczenia tylko wówczas, gdy ubezpieczonemu można przypisać złą wolę. Obowiązek zwrotu obciąża tylko tego, kto przyjął świadczenie w złej wierze wiedząc, że mu się nie należy, co dotyczy zarówno osoby, która została pouczona o okolicznościach, w jakich nie powinna pobierać świadczeń, jak też tej osoby, która uzyskiwała świadczenia na podstawie nieprawdziwych zeznań lub dokumentów, albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd instytucji ubezpieczeniowej. Podstawowym zatem warunkiem uznania, że wypłacone świadczenie podlega zwrotowi w myśl przepisu art. 84 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych jest, po pierwsze, brak prawa do świadczenia oraz, po drugie, świadomość tego osoby przyjmującej to świadczenie, płynąca ze stosownego pouczenia. Obie te przesłanki wystąpić muszą w trakcie pobierania świadczenia, a nie po zaprzestaniu jego wypłaty (zob. wyr. Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2009 r., I UK 174/09, LEX nr 585709).

Nadto, orzecznictwo sądów powszechnych słusznie zwraca uwagę, iż w każdym przypadku, czyli nawet w przypadku ewentualnego podania przez odwołującego nieprawdziwych danych, organ rentowy jako organ administracji publicznej odpowiedzialny za wypłatę świadczeń z ubezpieczeń społecznych – nie jest zwolniony z dokładnego, merytorycznego zbadania kierowanej do niego dokumentacji (zob. wyr. Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 16 stycznia 2014 r., III AUa 883/13, LEX nr 1425424). Jeżeli pobranie nienależnych świadczeń emerytalnych przez pracownika spowodowane było nie tylko błędem pracodawcy, ale i organu rentowego, nie może ów organ wydać decyzji zobowiązującej pracodawcę do zwrotu pobranych świadczeń (zob. wyr. Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 grudnia 2001 r., III AUa 768/01, Pr.Pracy 2003/2/40).

Na organie rentowy ciąży zatem bezwzględny obowiązek podjęcia wszelkich możliwych działań mających na celu wypłatę jedynie świadczeń należnych. Działania te obejmują właściwe pouczenie ubezpieczonego o braku prawa do pobierania świadczenia oraz rzetelne rozpatrzenie indywidualnej sprawy ubezpieczonego, tj. ustalenia czy wnioskowane świadczenie rzeczywiście przysługuje.

Organ rentowy- jak sam wskazał w piśmie z dnia 30.10.2017 r.- nie pouczył ubezpieczonego o tym, co uważa się za świadczenie nienależnie pobrane oraz o konsekwencjach pobierania nienależnego świadczenia. Nie uczynił tego także wcześniej pracodawca ubezpieczonego. Ubezpieczony nie był świadomy, iż nie może wykonywać prac zleconych. Nie można przypisać mu złej woli. Z przedłożonych przez organ akt sprawy wynika, że organ miał świadomość zawartej przez ubezpieczonego z (...) w L. umowy zlecenia, a mimo tego dopiero po 3 miesiącach przeprowadza postępowanie wyjaśniające i nie nastąpiło to z powodu jakiś nowych działań ubezpieczonego np. składania nowych dokumentów. Można zatem postawić zarzut organowi że nie rozpatrzył w sposób rzetelny indywidualnej sprawy ubezpieczonego, w wyniku czego nastąpiła wypłata świadczenia nienależnego. Aktywność ubezpieczonego ograniczyła się jedynie do złożenia wraz z zaświadczeniem lekarskim o niezdolności do pracy wniosku o wypłatę zasiłku chorobowego zdając się na ustalenia -co do wysokości i okresu -na organ rentowy.

Na marginesie wskazać należy, iż błędne jest również stanowisko organu rentowego, który uważa, iż odsetki od pobranego świadczenia, w myśl tego przepisu bieżą od dnia wypłaty nienależnego świadczenia.

Mając na uwadze powyższe Sąd, działając na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc, zmienił zaskarżoną decyzję w części, zwalniając ubezpieczonego z obowiązku zwrotu pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 6 742,39 zł. W pozostałym zakresie na mocy art. 477¹⁴ § 1 kpc Sąd oddalił odwołanie.